

BYGLAND KOMMUNE
Sentrum 18
4745 BYGLAND

Deres ref:
Vår ref: 2023/146931
Dato: 11.09.2023
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

UTTALELSE TIL KOMMUNEPLANENS AREALDEL 2023-2035 – BYGLAND KOMMUNE, SAKSNR 20/273

Vi viser til brev fra Bygland kommune, datert 7.7.2023, saksnr. 20/273, vedr. høring og offentlig ettersyn av kommuneplanens arealdel.

Mattilsynet er statlig sektormyndighet for områdene planter, fisk, dyr, mat og drikkevann. Som høringsinstans til kommuneplanens arealdel har vi i oppgave å bidra til å ivareta nasjonale og regionale interesser innenfor våre forvaltningsområder. I tilknytning til revidering av kommuneplanens arealdel er tema knyttet til drikkevannsforsyningen, plantehelse og fiskehelse spesielt relevante.

Relevant regelverk, nasjonale og regionale føringer

- Kommunen skal, i samsvar med folkehelseloven kapittel 2, ta drikkevannshensyn når den utarbeider arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner, samt når den gir tillatelser etter relevant regelverk, jf. Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften).
- Nasjonale mål for vann og helse, vedtatt av regjeringen i 2014 har konkrete mål som skal ivaretas spesielt for å sikre vannforsyninger gjennom tiltak i planer. Herunder er mål om å knytte utilfredsstillende separate og små fellesanlegg til felles vannforsyning der kvaliteten lettere kan kontrolleres. Kommunen må ha oversikt over antall innbyggere som ikke er tilknyttet vannforsyninger der drikkevannet kontrolleres, og fastsette målsetninger i planen for å tilknytte flere til fellesanlegg med god drikkevannskvalitet og hvor vannet kontrolleres.
- I "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027" er det tydelige forventninger til kommuner og Fylkeskommune, også når det gjelder drikkevannshensyn. Kapittel 6 omhandler samfunnssikkerhet og beredskap og kapittel 6.4 omhandler drikkevann. Det er fulgt opp med forventningspunkt 71: *"Kommunens drikkevannsforsyning skal inngå i vurderingen av samfunnssikkerhet i kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. Drikkevannskilder tas hensyn til og sikres i planlegging, blant annet for å redusere behovet for vannrensing"*. Vann er også omtalt i kapittel 5 om klima, natur og miljø for framtida, jf. kapittel 5.4 om rene og rike vassdrag. Her er det fire forventningspunkter som omhandler vann og vassdrag (59-62). I punkt 61 er vannforsyning direkte omtalt på følgende måte:

“Samfunns- og arealplanleggingen samordnes med planlegging av vannforsyning og avløp, herunder overvannshåndtering og vurdering av naturbaserte løsninger”.

Mattilsynet har følgende innspill til kommuneplanens arealdel for Bygland kommune

Mattilsynet har ikke mottatt kommuneplanens samfunnsdel på høring og har ikke gitt innspill. Kommuneplanens samfunnsdel gir føringer for arealstrategien. Det er kommet nye nasjonale føringer til regional og kommunal planlegging som omhandler forvaltningsområdene til Mattilsynet etter at samfunnsdelen ble vedtatt av kommunestyret i 2020. Hensikten med revisjonen av kommuneplanens arealdel er en oppdatering som skal ivareta gjeldene statlige- og regionale føringer.

Drikkevann

Det stilles krav om og forventes at det tar drikkevannshensyn i kommuneplaner.

I kommuneplanens arealdel er det utarbeidet bestemmelser som ivaretar teknisk infrastruktur ved planlegging av nye tiltak. I rekkefølgebestemmelsene står det at tekniske løsninger for vann og avløp må være godkjent før utbygging kan starte.

I arealplanen kommer drikkevannshensyn fram i arealformålene for fast bosetting og fritidsboliger. For vann og avløp stiller dere krav til tekniske løsninger for nye bygge- og anleggstiltak som sikrer etterlevelse og videreføring inn i planarbeidet i kommunen.

I planomtalen punkt 1.9 har dere omtalt kraftforsyning, elektrisk kommunikasjon og vegnett som kritisk infrastruktur. Drikkevannsforsyning kan også vurderes som kritisk infrastruktur som kan påvirkes av et endret klima.

Synlige sikringssoner er angitt i kart i kommuneplanens arealdel for Bygland, Byglandsfjord, Tveit, Åraksbø og Ose vannverk. Tveit og Ose vannverk har inntak i brønn og Bygland og Byglandsfjord vannverk i Byglandsfjorden og Åraksbø vannverk har inntak i Åraksfjorden.

Dere har utarbeidet sikringssonene på bakgrunn av nærheten til drikkevannsinntakene og fall mot inntakene til vannverkene. Forurensning vil kunne tilføres via vannet i Byglandsfjorden som ikke vil være beskyttet av sikringssonene fordi vannmassene vil være påvirket av vind, vær og strømmer i vannet. Klimaendringer vil kunne gi mer ustabil vær som også vil kunne påvirke vannkvaliteten negativt. Byglandsfjorden er en stor innsjø med store mengder vann. Endringer i klimaet og miljøet vil kunne medføre endringer i vannkvaliteten over tid.

I sikringssonene for drikkevannskilde er det angitt bestemmelser for aktiviteter som skal ivareta drikkevannet.

«..b. Innenfor sikringssona er det ikkje tillate med aktivitet eller fysiske inngrep som kan medføre fare for forureining av vasskjelda.

c. Tilrettelegging for alminneleg ferdsel og friluftsliv som ikkje medfører fare for forureining av vasskjelda, kan tillatast..»

I kommuneplanens arealplan er det foreslått flere tiltak som vil kunne forurense drikkevannskilder. I strandsonenplanen, som er omtalt i kommuneplanens arealdel, er det beskrevet at det vil planlegges for brygger, båtplasser og nye områder for hus og fritidsboliger.

Etablering av boliger, fritidsboliger, brygger, båtplasser, økt ferdsel og friluftaktivitet på og ved en vannkilde vil kunne medføre økt forurensningsfare. Det er planlagt fremtidige småbåthavner. Småbåthavner kan medføre at stoffer som benyttes til vedlikehold og drivstoff av båter kan tilføres vannet. Båter med toalettløsning kan tilføre forurensning til drikkevannskilden Byglandsfjorden.

I konsekvensutredningen av innspill til endret arealbruk i kommuneplanens arealdel er det kommentert at gjennomføring av tiltakene 90/1, 81/37 og 103 kan medføre konsekvenser for drikkevannsinntaket i Urdviki (Bygland vannverk). I konsekvensutredningen står det at dersom tiltakene skal gjennomføres kan det bli aktuelt å flytte drikkevannsinntaket til Bygland vannverk. Dersom tiltakene skal gjennomføres ber vi om at det sikres gjennom bestemmelser at drikkevannsforsyningen ivaretas. Avhengig av løsning som velges, vil det kunne ha konsekvenser for videre arealdisponering.

At befolkningen til enhver tid har god tilgang på tilstrekkelige mengder med trygt drikkevann, er svært viktig i et folkehelse- og samfunnssikkerhetsperspektiv. En god forsyningssituasjon og leveringssikkerhet for drikkevann er en sentral grunnforutsetning for videreutvikling av kommunen.

I drikkevannsforskriften § 9 stilles det krav til å sikre at vannforsyningsystemene er utstyrt og dimensjonert samt har driftsplaner og beredskapsplaner for å kunne levere tilstrekkelige mengder drikkevann til enhver tid.

Som del av kommuneplanen inngår arealplanen i kommunens overordnede styringsdokument og gir føringer for all videre planlegging. Leveringssikkerhet for nok og trygt drikkevann vil være avgjørende for folkehelsen, samfunnssikkerheten og bærekraftig kommuneutvikling. Klimaendringene vil påvirke og utfordre vannforsyningen i framtiden. Ut fra disse perspektivene mener vi at det vil være behov for at hensynet til vannforsyningsystemet og leveringssikkerheten innarbeides i arealplanen.

I tillegg til kommunens eksisterende vannforsyning, vil Mattilsynet i denne sammenheng oppfordre kommunen til å inkludere kommunens planer for reservevannforsyning i arealplanarbeidet.

Plantehelse

I plan for bevaring og gjenbruk av matjord vil plantehelse vurderes i konkrete planer. Vi vurderer at temaet plantehelse er ivarettatt i forslaget til KPA og har ingen merknader til dette temaet.

Akvakultur

I kommuneplanen er det ikke angitt konkrete forslag til områder for akvakulturanlegg. I kommuneplanen står: *«Innanfor byggegrensa langs vassdraga er det tillate å oppføre nødvendige bygningar for næringsdrifta på gardsbruka, mindre anlegg og opplag med sikte på landbruk, fiske, fangst, akvakultur og ferdseil til sjøs, inkludert naust.»*

Mattilsynet har forvaltningsansvar for å ivareta god velferd hos fisk og tiftokreps og fremme god helse hos akvakulturdyr og andre akvatiske dyr. (Jf. Forskrift om omsetning av akvakulturdyr og produkter av akvakulturdyr, forebygging og bekjempelse av smittsomme sykdommer hos akvatiske dyr FOR-2008-06-17-819 og Forskrift om drift av akvakulturanlegg (akvakulturdriftsforskriften) FOR-2008-06-17-822)

Alle akvakulturanlegg skal ha godkjenning fra Fylkeskommunen før oppstart. Etablering av akvakulturanlegg og havbeite, utvidelse av produksjonsomfang og annen vesentlig endring av allerede godkjent akvakulturanlegg eller havbeite, skal være godkjent av Mattilsynet (jf Forskrift om etablering og utvidelse av akvakulturanlegg, zoobutikker m.m. FOR-2008-06-17-823). Dersom det skal etableres nye akvakultur anlegg må det søkes om dette.

Konklusjon:

Mattilsynet tilrår at Bygland kommune:

- Vurderer drikkevannsforsyningen som kritisk infrastruktur som kan påvirkes av klimaendringene.
- Fjerner tiltakene som kan ha konsekvenser for drikkevannsforsyningen, alternativt innarbeide konkrete hensynssonebestemmelser som sikrer at drikkevannshensyn ivaretas dersom tiltakene gjennomføres.

For øvrig har vi ingen merknader til forslag til arealplanen knyttet til våre forvaltningsområder.

Med hilsen

Nina Merete Vehus
Avdelingssjef
Mattilsynet, Region Sør og Vest
Avdeling Agder

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*